

13.7.2022

Maa- ja metsätalousministeriö

Viite: lausuntopyyntö asiassa VN/5424/2020- MMM-1

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman hallinnoinnista ja maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023 - 2027 sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolta (KKV) lausuntoa otsikossa mainitusta luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023—2027. Lakia sovellettaisiin maaseudun yritystoiminnan tukemiseen ja laki korvaisi voimassa olevan lain maaseudun kehittämisen tukemisesta. Tuettava toiminta ja toimenpiteet eivät olennaisesti eroaisi voimassa olevasta laista, mutta laissa huomioitaisiin muutokset uudelle rahoituskaudelle.

Tukijärjestelmissä ja yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman toimenpanossa otettaisiin huomioon Euroopan unionin rahoituskautta 2023—2027 koskeva uusi EU-lainsäädäntö, uudet valtiontukisäännöt ja komission ohjaus. Pääsääntöisesti tuki myönnettäisiin strategiasuunnitelman toteuttamiseen varatuista EU- varoista ja kansallisista varoista. Mahdollista olisi myös, että yritystukia myönnettäisiin myös muuten kuin osana strategiasuunnitelmaa.

Lakiesityksen mukaan tuki olisi harkinnanvaraista ja sitä voitaisiin myöntää maaseutualueilla muun muassa maaseudun yritysrahoituksena investointeihin, kehittämiseen ja yritystoiminnan käynnistämiseen. Tukea voitaisiin myöntää esimerkiksi maatilalle ja pienelle yritykselle maa- ja metsätalouden ulkopuoliseen yritystoimintaan. Lakia ei kuitenkaan sovellettaisi sellaiseen tukeen, joka myönnetään maataloutta harjoittavalle maatalouden tuotanto-toimintaan tai maatalouden rakenteen parantamiseen.

Lakiesityksen mukaan yritystukea myönnettäessä olisi noudatettava valtiontukia koskevaa Euroopan unionin lainsäädäntöä. Esityksessä tarkoitettu avustus myönnettäisiin valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena tai Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetun komission asetuksen (EU) N:o 1407/2013 mukaisena vähämerkityksisenä tukena (yleinen de minimis -tuki). Lisäksi avustus voitaisiin myöntää myös muiden Euroopan komission hyväksymien valtiontukipuitteiden mukaisena sekä muiden EU:n valtiontukisääntöjen perusteella.

KKV toteaa, että yritystuilla on yleensä markkinoita vääristävä vaikutus. Komission suuntaviivojen mukaan maa- ja metsätalousalan ja maaseutualueiden tuki voi aiheuttaa ensi sijassa kahdenlaisia kilpailun ja kaupan vääristymiä. Näitä ovat tuotemarkkinavääristymät ja sijaintipaikkaa koskevat vaikutukset. Molemmat voivat johtaa allokatiiiviseen tehottomuuteen, joka

13.7.2022

haittaa sisämarkkinoiden taloudellista suorituskykyä, ja jakautumisongelmiin sikäli, että tuki vaikuttaa taloudellisen toiminnan jakautumiseen eri alueille.¹

Ryhmäpoikkeusasetuksen ja yleisestä de minimis- tuesta annetun asetuksen soveltamisalaan kuuluvat tukitoimenpiteet eivät ole valtiontukien ennakkoilmoitusmenettelyn ja komission ennakoarvioinnin piirissä. KKV pitääkin tärkeänä, että tuet, joihin liittyy selviä riskejä kilpailun vääristymisestä, ovat ennakkoilmoitusmenettelyn piirissä, jotta komissio voi tapauskohtaisesti arvioida tuen soveltumisen sisämarkkinoille. Vastaavasti edellä mainittujen asetusten soveltamisalaan kuuluvien tukien kilpailua vääristävien vaikutusten tulisi olla mahdollisimman vähäisiä. KKV korostaa lisäksi, että esitetyillä tukitoimenpiteillä voi olla vaikutuksia kansallisesti tai paikallisesti, vaikka niillä ei olisi merkittäviä vaikutuksia jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

KKV pitää myönteisenä, että lakiesityksessä nämä seikat näyttäisivät olevan otettu huomioon. Lakiesityksen 18 §:n mukaan tukea myönnettäessä on arvioitava sen vaikutukset kilpailuun, eikä tuella saisi olla muita kuin vähäisiä kilpailua ja markkinoiden toimintaa vääristäviä vaikutuksia Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa, tai jos yritys toimii ainoastaan paikallisesti, toiminta-alueellaan.

Esityksen mukaan tukea voitaisiin myöntää vain maaseutualueilla. ELY-keskukset ja paikalliset toimintaryhmät määrittelevät tukikelpoiset alueet omalla toiminta-alueellaan. Koska tukikelpoisten alueiden määrittelemiseen näyttäisi esityksen mukaan liittyvän harkintavaltaa,² KKV pitää tärkeänä, että määrittely perustuu yhdenmukaisiin ja läpinäkyviin kriteereihin mahdollisten kilpailua vääristävien vaikutusten ehkäisemiseksi.

Anna Saharinen
pääjohtajan sijainen,
hallintojohtaja

Peter Karlsson
johtava asiantuntija

¹ Euroopan unionin suuntaviivat maa- ja metsätalousalan ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014–2020 (2014/C 204/01), kohta 112.

² Esityksen perustelut, s. 54.